

๐๐๕๔-๓๕๘๖๐

๕๐๔๘๘

ศูนย์ข้อมูลภาคเหนือ

คำวิเศษณ์ในภาษาล้านนา : การศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์
Modifiers in Lan Na Language : The Linguistic Analysis

ผู้ดำเนินการวิจัย
มาลี ไพรसन

รายงานการวิจัยฉบับที่ 143 พ.ศ. 2540

มหาวิทยาลัยพายัพ

ISBN : 974-870-045-8

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2540

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์นึ่งเมือง เชียงใหม่

โทร. (053) 204785-6

โทรสาร. (053) 282400

๒.

เลขที่	495.415
	ว. 512 @
เลขทะเบียน	ว. 10463 ✓
วันที่ ๑๐ เดือน	ก.ค. พ.ศ. ๕1

ด้าย 118

๑. อารยธรรม - ด้าย - ๑๑๑ - ๑๑๑

ประเทศ	ไทย
หมายเลขงานวิจัย	143
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)	คำวิเศษณ์ในภาษาล้านนา : การศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์
ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)	Modifiers in Lan Na Language : Linguistic Analysis
ผู้เขียน	อาจารย์มาลี ไพรสม
หน่วยงาน	ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ
ประเภทเอกสาร	รายงานการวิจัย
รายละเอียดของงานพิมพ์	รายงานวิจัยขนาด 143 หน้า
วันที่พิมพ์	กันยายน 2540
ภาษา	ไทย
หน่วยงานที่ให้ทุน	ทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2534
คำหลัก	การศึกษา คำวิเศษณ์ ในภาษาล้านนา

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคำวิเศษณ์สองพยางค์ในภาษาล้านนาเกี่ยวกับโครงสร้าง ตำแหน่ง หน้าที่ ความหมาย และความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมาย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใช้ภาษาล้านนาในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ และจากพจนานุกรมภาษาล้านนา - ภาษากลาง เป็นจำนวนคำทั้งสิ้น 429 คำ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

คำวิเศษณ์สองพยางค์ในภาษาล้านนามีโครงสร้างอยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่ ประเภทซ้ำทั้งคำและประเภทซ้ำบางส่วน มีตำแหน่งอยู่หลังคำนาม คำกริยาและคำวิเศษณ์บางคำ ทำหน้าที่ขยายความหมายของคำที่อยู่ข้างหน้าให้ละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น ในด้านความหมายของคำวิเศษณ์สองพยางค์จำแนกได้ 11 ประเภท ได้แก่ ประเภทสื่อความหมายบอกกลิ่น ประเภทสื่อความหมายบอกขนาดและน้ำหนัก ประเภทสื่อความหมายบอกปริมาณ ประเภทสื่อความหมายบอกรส ประเภทสื่อความหมายบอกรูปร่าง ประเภทสื่อความหมายบอกสภาพ ประเภทสื่อความหมายบอกสถานะ ประเภทสื่อความหมายบอกสี ประเภทสื่อความหมายบอกแสง ประเภทสื่อความหมายบอกเสียง และประเภทสื่อความหมายบอกอาการ ส่วนในด้านความสัมพันธ์ระหว่าง เสียงกับความหมาย พบว่าเสียงสระจะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจำแนกความแตกต่างของ ความหมายของคำในเชิงขนาด หรือปริมาณใหญ่-เล็ก หรือมาก - น้อย ด้วย

Country	Thailand
Research Report Number	143
Name (Thai)	คำวิเศษณ์ในภาษาล้านนา : การศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์
Name (English)	Modifiers in Lan Na Language : Linguistic Analysis
Author	Aacharn Malee Praison
Organization	Thai Department, Humanities Faculty, Payap University
Document type	Research Report
Pages	143
Date Printed	September, 1997
Original language	Thai
Funding organization	Ministry of University Affair (budget year 1991)
Key words	Analysis, Modifiers, Lan Na Language

Abstract

This research has as its goal the study of two syllable modifiers in Lan Na language, including their structure, position, function, meaning and the relationship between their sound and meaning based on a collection of 429 words elicited from Lan Na - speaking informants living in the municipality of Chiang Mai, Chiang Mai province. Additional data have also been gathered from the Lan Na - Central Thai Dictionary. The findings can be summarized as follows.

Two syllable modifiers in Lan Na language have two types of structures. In the first type, the second syllable of the modifier is the repetition of the first. In the second type, the phonological characteristic of the first syllable is partially repeated in the second syllable.

Two syllable modifiers can be classified into 11 types of meaning, which are : smell, size and weight, quantity, taste, appearance, condition, shape, colour, brightness, sound and indicating action. We also find that there is a relationship between sound and meaning in modifiers, since vowel sound is an important component in classifying the differences between the meaning concerning the size, whether greater or lesser in size or amount.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1. บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1
ขอบเขตของการวิจัย	2
ระเบียบวิธีวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
การศึกษาที่เกี่ยวกับคำวิเศษณ์และคำขยาย	4
การศึกษาภาษาในแง่โครงสร้างและอรรถศาสตร์	11
ระบบเสียงในภาษาล้านนา	14
3. ลักษณะโครงสร้างของคำวิเศษณ์สองพยางค์ในภาษาล้านนา	21
คุณสมบัติของคำวิเศษณ์สองพยางค์	21
การจัดประเภทของคำวิเศษณ์สองพยางค์ตามโครงสร้าง	22
ประเภทซ้ำทั้งคำ	22
ประเภทซ้ำบางส่วน	30
4. ตำแหน่งหน้าที่และความหมายของคำวิเศษณ์สองพยางค์ในภาษาล้านนา	41
ตำแหน่งหน้าที่ของคำวิเศษณ์สองพยางค์ในภาษาล้านนา	41
ตำแหน่งหลังคำนาม	41
ตำแหน่งหลังคำกริยา	42
ตำแหน่งหลังคำวิเศษณ์	42
การจัดประเภทของคำวิเศษณ์สองพยางค์ตามความหมาย	44
คำวิเศษณ์สองพยางค์ที่สื่อความหมายบอกกลิ่น	45
คำวิเศษณ์สองพยางค์ที่สื่อความหมายบอกขนาดและน้ำหนัก	46
คำวิเศษณ์สองพยางค์ที่สื่อความหมายบอกปริมาณ	51
คำวิเศษณ์สองพยางค์ที่สื่อความหมายบอกกรส	57
คำวิเศษณ์สองพยางค์ที่สื่อความหมายบอกรูปร่าง	58
คำวิเศษณ์สองพยางค์ที่สื่อความหมายบอกสภาพ	63
คำวิเศษณ์สองพยางค์ที่สื่อความหมายบอกสถานะ	71

คำวิเศษณ์สองพยางค์ที่สื่อความหมายบอกสี	74
คำวิเศษณ์สองพยางค์ที่สื่อความหมายบอกแสง	78
คำวิเศษณ์สองพยางค์ที่สื่อความหมายบอกเสียง	80
คำวิเศษณ์สองพยางค์ที่สื่อความหมายบอกอาการ	95
5. ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายของคำวิเศษณ์ในภาษาล้านนา	114
คำที่ประสมกับสระสูงกว่า จะใช้สื่อความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่า หรือปริมาณมากกว่าสระต่ำกว่า	114
คำที่ประสมกับสระหลัง จะใช้สื่อความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่า หรือปริมาณมากกว่าสระหน้าและสระกลาง	118
คำที่ประสมกับสระกลาง จะใช้สื่อความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่า หรือปริมาณมากกว่าสระหน้า	122
คำที่ประสมกับสระเสียงยาว จะใช้สื่อความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่า หรือปริมาณมากกว่าสระเสียงสั้น	125
6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	126
สรุปเนื้อหา	126
ปัญหาในการวิจัย	139
ข้อเสนอแนะ	140
บรรณานุกรม	141
ภาคผนวก	143

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้เกิดขึ้นได้เนื่องจากได้รับแรงดลใจจากการได้เห็นผลงานอนุกรม
ภายในงาน - ไทย นกกับแม่ฟ้าหลวง ของ ดร.อุดม รุ่งเรืองศรี ได้รับคำแนะนำเบื้องต้นจาก
ศส.ศิเรกชัย มหัทธนะเงิน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และได้รับการสนับสนุนอย่างสำคัญจาก
คุณแม่สมบุญ วิริยา มารดาของผู้วิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จาก
หลายท่าน โดยเฉพาะคณะวิทยากรผู้มอบหมายทุกท่านที่ให้ข้อมูลอันมีคุณค่า เค็ดกรวิจัย
อาจารย์จิราภรณ์ บุญทรธรรม ผู้ให้ข้อมเอกสารที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนท่านผู้เป็นเจ้าของ
เอกสารและงานวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาประกอบการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านทั้งที่ได้กล่าวนามและมิได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ด้วย

มาลี ไพรสน

ผู้วิจัย